YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

18 päivänä tammikuuta 2000 *

Asiassa T-290/97,

Mehibas Dordtselaan BV, kotipaikka Rotterdam (Alankomaat), edustajinaan asianajajat P. Bos, J. Helder ja M. Slotboom, Rotterdam, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Marc Loesch, 11 rue Goethe,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies H. van Lier, jota avustaa asianajaja J. Stuyck, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii kumoamaan 22.7.1997 tehdyn komission päätöksen K(97) 2331, jolla hylättiin Alankomaiden kuningaskunnan vaatimus maatalousmaksujen palauttamisesta kantajalle,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja P. Lindh,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Mair,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.5.1999 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Sovellettavat oikeussäännöt

1 Tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL L 175, s. 1) 13 artiklan 1 kohdassa, sellaisena kuin se on asetuksen N:o 1430/79 muuttamisesta 7.10.1986 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3069/86 (EYVL L 286, s. 1), säädetään seuraavaa: *

"Tuonti- tai vientitulli voidaan palauttaa tai peruuttaa erityistilanteessa — — johon on jouduttu ilman, että asianomainen olisi menetellyt vilpillisesti tai ilmeisen huolimattomasti."

* — Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

2 Tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) 905 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Komissiolle lähetettävien asiakirjojen on sisällettävä kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen täydelliseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot.

Komissio ilmoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle välittömästi asiakirjojen vastaanottamisesta.

Komissio voi pyytää lisätietoja, jos jäsenvaltion toimittamat tiedot osoittautuvat riittämättömiksi siihen, että komissio voisi ratkaista käsiteltävänään olevan asian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista."

3 Asetuksen N:o 2454/93 907 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tapausta komiteassa tutkimaan kokoontuneista kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa asiantuntijaryhmää kuultuaan komissio tekee päätöksen, jolla vahvistetaan joko se, että tutkittu erityistilanne oikeuttaa palautuksen tai peruutuksen myöntämiseen tai ettei se oikeuta siihen.

Päätös on tehtävä kuudessa kuukaudessa päivästä, jona komissio on vastaanottanut 905 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetut asiakirjat. Jos komissio on joutunut

pyytämään jäsenvaltiolta lisätietoja ratkaisun tekemiseksi, kuuden kuukauden määräaikaa on pidennettävä päivän, jona komissio on lähettänyt lisätietoja koskevan pyynnön, ja päivän, jona komissio on ne vastaanottanut, välillä kuluneen ajan verran."

4 Saman asetuksen 909 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jos komissio ei ole tehnyt päätöstään 907 artiklassa säädetyssä määräajassa tai ei ole ilmoittanut päätöstä kyseiselle jäsenvaltiolle 908 artiklassa säädetyssä määräajassa, päätöksen tekevän tulliviranomaisen on annettava myönteinen päätös palautus- tai peruutushakemukseen."

Riidan taustalla olevat tosiseikat

5 Kantajana oleva Mehibas Dordtselaan BV (aiemmin Expeditie-en Controlebedrijf Codirex BV) on Rotterdamin satamassa toimiva tulliasioitsija.

6 Helmikuun 1981 ja kesäkuun 1983 välisenä aikana se teki 98 tulli-ilmoitusta, jotka koskivat Ruva BV -nimisen yhtiön (jäljempänä Ruva) suorittamaa siipikarjanlihapalojen tuontia. Nämä ilmoitukset laadittiin Ruvan esittämien laskujen

perusteella ja niiden nojalla kannettiin maatalousmaksuja. Kyseiset tavarat laskettiin vapaaseen liikkeeseen yhteisössä.

7 Alankomaiden veroviranomaiset havaitsivat vuonna 1984, että Ruvan esittämät laskut olivat väärennettyjä. Tuotujen tavaroiden arvo oli todellisuudessa suurempi, ja näin ollen niiden perusteella olisi siis pitänyt kantaa korkeampia maatalousmaksuja.

8 Tästä seurasi, että Alankomaiden tulliviranomaiset kehottivat lokakuussa 1986 kantajaa maksamaan lisää maatalousmaksuja, ja näin kantaja menettelikin maksaen 677 476 Alankomaiden guldenin suuruisen määrän (jäljempänä riidanalaiset maksut).

9 Kantaja jätti 29.10.1990 Alankomaiden viranomaisille hakemuksen, jossa se vaati riidanalaisten maksujen palauttamista. Nämä viranomaiset pyysivät 29.4.1994 päivätyllä kirjeellä, joka saapui komissiolle 16.5.1994, komissiota päättämään, oliko palauttaminen asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan nojalla perusteltua.

10 Komissio katsoi 14.11.1994 tekemässään päätöksessä, että palauttamisvaatimus ei ollut perusteltu.

11 Kantaja nosti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 26.1.1995 saapuneen kanteen, jossa se vaati 14.11.1994 tehdyn päätöksen kumoamista (asia T-89/95).

12 Komissio peruutti 14.11.1994 tehdyn päätöksensä 31.5.1996 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-346/94, France-aviation vastaan komis-

sio, 9.11.1995 antaman tuomion (Kok. 1995, s. II-2841; jäljempänä asiassa France-aviation annettu tuomio) johdosta.

13 Komissio ilmoitti Alankomaiden viranomaisille tästä päätöksen peruuttamisesta 4.6.1996 päivätyllä kirjeellä, jossa se totesi, että tuontitullien palauttamista vaativan henkilön pitää asiassa France-aviation annetun tuomion perusteella liittää hakemukseensa ilmoitus, jossa asianomainen vakuuttaa tutustuneensa kansallisten viranomaisten toimittamiin asiakirjoihin ja vakuuttaa, ettei sillä ole niihin mitään lisättävää, jos näin on (jäljempänä asiakirjoja koskeva vakuutus). Komissio totesi, ettei 29.4.1994 päivätty palautushakemus ollut "pätevä eikä sitä voitu ottaa tutkittavaksi" siitä syystä, ettei siihen ollut liitetty asiakirjoja koskevaa vakuutusta, ja kehotti samalla Alankomaiden viranomaisia toimittamaan sille kyseisen kantajan allekirjoittaman vakuutuksen.

14 Kantaja peruutti asiassa T-89/95 nostamansa kanteen 17.10.1996, ja asia poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä 17.12.1996 annetulla määräyksellä.

15 Alankomaiden tulliviranomaiset ilmoittivat kantajalle 10.12.1996 päivätyllä kirjeellä, että komissio oli asiassa France-aviation annetun tuomion johdosta peruuttanut 14.11.1994 tehdyn päätöksensä ja että palautushakemuksiin oli tämän tuomion perusteella liitettävä asiakirjoja koskeva vakuutus. Tämän vuoksi ne kehottivat kantajaa toimittamaan niille tällaisen asiakirjan.

16 Kantaja lähetti 6.2.1997 päivätyllä kirjeellä Alankomaiden viranomaisille pyydetyn asiakirjoja koskevan vakuutuksen ja esitti näkemyksensä niistä seurauksista, joita asiassa France-aviation annetusta tuomiosta sen mukaan piti aiheutua sen palautushakemukselle. Se pyysi myös näitä liittämään komissiolle toimitettaviin uusiin asiakirjoihin asiassa T-89/95 laatimansa kannekirjelmän ja kantajan vastauskirjelmän.

17 Alankomaiden viranomaiset toimittivat 17.2.1997 päivätyllä kirjeellä komissiolle uuden palautushakemuksen, joka sisälsi nämä eri asiakirjat.

18 Komissio katsoi 22.7.1997 tehdyssä Alankomaiden kuningaskunnalle osoitetussa päätöksessä K(97) 2331 (jäljempänä riidanalainen päätös), että tämä palautushakemus ei ollut perusteltu. Se katsoi, että laskujen osoittautuminen virheellisiksi on tulli-ilmoituksen tekijän ammattiin liittyvä riski, joka sillä on velvollisuus kantaa, eikä tätä sinänsä voida pitää erityistilanteena. Komissio totesi myös, että asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettuna erityistilanteena ei voida pitää sitä, että kansallisen oikeuden mukaiset jälkikantoa koskevat määräajat ovat erilaiset tilanteissa, joihin liittyy rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täyttäviä tekoja.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

19 Tässä tilanteessa kantaja on 10.11.1997 nostanut nyt esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ryhtymättä sitä ennen asian selvittämistoimiin.

21 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 4.5.1999 pidetyssä istunnossa.

22 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

23 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Pääasia

24 Kantaja esittää kanteensa tueksi neljä kanneperustetta, joista ensimmäisen mukaan asetusta N:o 2454/93 on rikottu, toimivalta on ylitetty ja oikeusvarmuuden periaatetta on loukattu, toisen mukaan luottamuksensuojan periaatetta on loukattu, kolmannen mukaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklaa on rikottu ja neljännen mukaan perusteluvelvollisuutta ei ole noudatettu.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan asetusta N:o 2454/93 on rikottu, toimivalta on ylitetty ja oikeusvarmuuden periaatetta on loukattu

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

25 Kantaja huomauttaa, että ajankohtana, jona se teki ensimmäisen palauttamishakemuksensa, asetuksessa N:o 2454/93 ei edellytetty asiakirjoja koskevan vakuutuksen antamista. Se väittää asiassa C-430/92, Alankomaat vastaan komissio, 26.10.1994 annettuun tuomioon (Kok. 1994, s. I-5197, 19 kohta) tukeutuen, että koska tämä hakemus oli täydellinen, mainitun asetuksen 907 artiklassa säädetty kuuden kuukauden määräaika alkoi kulua siitä päivästä, jona komissio vastaanotti hakemuksen, eli 16.5.1994. Koska komissio oli 31.5.1996 peruuttanut 14.11.1994 tekemän päätöksensä, voidaan katsoa, että se on jättänyt säädetyssä määräajassa ratkaisematta ensimmäisen palautushakemuksen ja että Alankomaiden viranomaisten piti tästä syystä palauttaa riidanalaiset maksut asetuksen N:o 2454/93 909 artiklan perusteella. Kantaja on istunnossa täsmentänyt, että koska komission 14.11.1994 tekemä päätös oli tehty kaksi päivää ennen kuuden kuukauden pituisen määräajan päättymistä, komissiolla oli 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen vain kaksi päivää aikaa ratkaista palautushakemus, ja se oli näin ollen itse aiheuttanut sen, ettei uutta päätöstä ollut mahdollista tehdä.

26 Tämän jälkeen kantaja väittää, ettei komissio voinut vaatia sitä esittämään asiakirjoja koskevan vakuutuksen sisältävää toista palautushakemusta. Se esittää tämän väitteensä tueksi kolme perustetta.

27 Ensinnäkään asiassa France-aviation annetussa tuomiossa ei aseteta tällaista edellytystä. Tässä tuomiossa tullin palautusmenettelyn kontradiktoriseksi määräävän periaatteen noudattamisen kannalta olisi riittänyt, että komissio olisi asetuksen N:o 2454/93 905 artiklan 2 kohdan mukaisesti kehottanut Alankomaiden viranomaisia noudattamaan sitä.

28 Toiseksi kantaja väittää, että komissio saa asettaa tuontitullien palautushakemuksille uusia edellytyksiä vain tekemällä sen selkeästi ja täsmällisesti (asia 169/80, Gondrand Frères, tuomio 9.7.1981, Kok. 1981, s. 1931, 17 kohta ja yhdistetyt asiat T-18/89 ja T-24/89, Tagaras v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 7.2.1991, Kok. 1991, s. II-53, 40 kohta) eli toisin sanoen muuttamalla asetusta N:o 2454/93. Tällainen muutos on kantajan mukaan tehtykin asetuksen N:o 2454/93 muuttamisesta 18 päivänä joulukuuta 1996 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 12/97 (EYVL 1997, L 9, s. 1). Kantaja täsmentää, ettei tätä asetusta kuitenkaan voida soveltaa nyt esillä olevassa asiassa, koska se tuli voimaan vasta 20.1.1997.

29 Kolmanneksi asiakirjoja koskevalla vakuutuksella ei missään tapauksessa taata asianomaisten oikeutta tulla kuulluiksi. Tämä vakuutus koskee nimittäin vain niitä asiakirjoja, jotka kansalliset viranomaiset toimittavat komissiolle, ja se annetaan siis ennen kuin komissio tutkii palautushakemuksen. Kantajan mukaan komission pitää asiassa France-aviation annetun tuomion perusteella (36 kohta) kehottaa kansallisia viranomaisia kuulemaan asianomaista, jos se aikoo hylätä tällaisen hakemuksen.

30 Komissio korostaa ensinnäkin noudattaneensa asetuksen N:o 2454/93 907 artiklassa säädettyä kuuden kuukauden määräaikaa. Se näet vastaanotti ensimmäisen palautushakemuksen 16.5.1994 ja teki sitä koskevan päätöksen 14.11.1994. Toisen palautushakemuksen se vastaanotti 25.2.1997 ja hylkäsi sen 22.7.1997.

31 Sitten komissio huomauttaa, että vaikka se olisikin jättänyt päätöksen tekemättä kuuden kuukauden pituisen määräajan kuluessa, Alankomaiden viranomaisten olisi pitänyt asetuksen N:o 2454/93 909 artiklan mukaisesti palauttaa riidanalaiset maksut. Kantajan olisi siis pitänyt riitauttaa näiden viranomaisten päätös eikä riidanalaista päätöstä.

32 Komissio selvittää lisäksi, että sillä oli EY:n perustamissopimuksen 176 artiklaan (josta on tullut EY 233 artikla) perustuva velvollisuus toteuttaa asiassa France-aviation annetun tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet myös jo vireille pantujen palautusmenettelyjen osalta (yhdistetyt asiat 59/80 ja 129/80, Turner v. komissio, tuomio 9.7.1981, Kok. 1981, s. 1883, 72 kohta; yhdistetyt asiat 97/86, 193/86, 99/86 ja 215/86, Asteris ym. v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 28 ja 30 kohta). Asiassa France-aviation annetun tuomion perusteluista (39 kohta) johtuukin, että nyt esillä olevassa asiassa olisi pitänyt aloittaa Alankomaiden viranomaisten ja kantajan täydentämiin asiakirjoihin perustuva uusi menettely. Juuri tästä syystä komissio oli peruuttanut 14.11.1994 tehdyn päätöksensä ja kehottanut Alankomaiden viranomaisia toimittamaan sellaisen uuden palautushakemuksen, johon sisältyisi kantajan allekirjoittama asiakirjoja koskeva vakuutus, ennen kuin se kuuden kuukauden kuluessa tämän viimeksi mainitun hakemuksen vastaanottamisesta tekisi uuden päätöksen. Komissio täsmentää, että asiakirjoja koskevan vakuutuksen antamisen edellyttämisen perusteella on mahdollista varmistua siitä, että asiakirjassa ovat mukana sekä tulliviranomaisten että asianomaisen antamat tiedot, ja tästä syystä se on asianmukainen toimenpide, jolla taataan asianomaisen oikeus tulla kuulluksi. Komissio huomauttaa tältä osin, ettei asiassa France-aviation annetussa tuomiossa aseteta sille velvollisuutta itse kuulla asianomaista, vaan ainoastaan velvollisuus ratkaista asia täydellisen asiakirja-aineiston perusteella. Lopuksi se toteaa selvittäneensä Alankomaiden viranomaisille osoitetussa 4.6.1996 päivätyssä kirjeessään selvästi ja täsmällisesti asiakirjoja koskevan vakuuksen antamista ja että nämä viranomaiset ovat tämän jälkeen asetuksessa N:o 2454/93 säädetyn menettelyn mukaisesti tiedottaneet tästä kaikesta kantajalle.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

33 Aluksi on syytä huomauttaa, että komissio on toiminut perustellusti, kun se on asiassa France-aviation annetun tuomion johdosta peruuttanut 14.11.1994 tehdyn päätöksensä (ks. asia T-22/96, Langdon v. komissio, tuomio 18.9.1996, Kok. 1996, s. II-1009, 12 kohta), sillä tämä peruuttaminen on täysin laillisuusperiaatteen ja hyvän hallintotavan periaatteen asettamien vaatimusten mukaista.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuossa tuomiossa katsonut, että tullien palauttamista vaativalla talouden toimijalla on oikeus tulla kuulluksi asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan perusteella tehtävän päätöksen tekomenettelyn aikana ja että tämän oikeuden ja täten kontradiktorisen periaatteen loukkaaminen johtaa kyseisen päätöksen kumoamiseen (ks. 34—40 kohta). Kuten komission 31.5.1996 tekemän päätöksen perusteluista ilmenee, komissio on peruuttanut 14.11.1994 tehdyn päätöksensä juuri siitä syystä, että tämän päätöksen tekomenettely oli ollut samanlainen kuin menettely, joka asiassa France-aviation annetussa tuomiossa katsottiin kontradiktorisen periaatteen vastaiseksi, ja että tästä päätöksestä oli nostettu kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Lisäksi on todettava, että tässä viimeksi mainitussa kanteessa kantaja väitti, että päätös oli lainvastainen muun muassa siitä syystä, ettei kantajan oikeutta tulla kuulluksi ollut kunnioitettu.

35 Seuraavaksi on todettava, että kantaja esittää kaksi varsinaista kysymystä, joista toinen koskee komission toimivaltaa tehdä kantajan palauttamishakemusta koskeva uusi päätös 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen ja toinen riidanalaisen päätöksen tekemistavan lainmukaisuutta.

1) Komission toimivalta tehdä uusi päätös 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen

36 On todettava, että komissio on 31.5.1996 tehdyssä päätöksessään nimenomaisesti todennut, että 14.11.1994 tehty päätös peruutettiin, koska se oli lainvastainen (ks. em. asia Langdon v. komissio, määräyksen 12 kohta). Toisaalta tämä peruuttaminen vaikutti taannehtivasti (yhdistetyt asiat T-480/93 ja T-483/93, Antillean Rice Mills ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2305, 61 kohta ja yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in levende varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 46 kohta). Lisäksi on syytä todeta, että kantaja on itsekin myöntänyt, ettei sillä 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen ollut intressiä saada 14.11.1994 tehtyä päätöstä kumotuksi ja että se on tästä syystä peruuttanut kanteensa asiassa T-89/95.

37 Näin ollen komission tehtäviin kuului laillisuusperiaatteen asettamien vaatimusten mukaisesti tehdä asetuksessa N:o 2454/93 säädetyn menettelyn mukaisesti uusi päätös ratkaistakseen kantajan palauttamishakemuksen varattuaan tälle ensin tilaisuuden käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi.

2) Riidanalaisen päätöksen tekotapa

38 Ensinnäkin komission tehtäviin kuului tutkia uudelleen asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdan soveltuvuus nyt esillä olevaan asiaan samalla tavoin kuin siinä tilanteessa, joka olisi syntynyt, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tai yhteisöjen tuomioistuin olisi katsonut 14.11.1994 tehdyn päätöksen lainvastaiseksi, ja varata kantajalle tilaisuus käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, koska asetuksen N:o 2454/93 907 artiklassa säädetty määräaika alkoi kulua 31.5.1996 eli siitä päivästä lähtien, jona 14.11.1994 tehdyn päätöksen peruuttava päätös tehtiin (asia C-61/98, De Haan Beheer, tuomio 7.9.1999, Kok. 1999, s. I-5003, 48 kohta).

39 Nyt esillä olevassa asiassa riidanalainen päätös on tehty 22.7.1997 eli yli kuusi kuukautta 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen. On kuitenkin todettava, että komissio oli jo 4.6.1996 kehottanut Alankomaiden viranomaisia hankkimaan kantajan huomautukset ja että ne toimitettiin sille vasta 17.2.1997. Asetuksen N:o 2454/93 907 artiklan toisen kohdan mukaan näiden kahden ajankohdan välillä kulunutta aikaa ei ole otettava huomioon laskettaessa saman kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädettyä kuuden kuukauden määräaikaa. Tästä seuraa, että komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen sille asetuksessa N:o 2454/93 asetetussa määräajassa.

40 On kuitenkin todettava, että se menettely, jonka päätteeksi komissio teki riidanalaisen päätöksen, oli virheellinen.

41 Ensinnäkin vaikka 14.11.1994 tehtyä kantajan ensimmäisen palauttamishakemuksen hylkäävää päätöstä perusteltiinkin ainoastaan sillä, ettei kyse ollut asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitetusta erityistilanteesta, asiakirjoista ja erityisesti komission Alankomaiden tulliviranomaisille 4.6.1996 osoittamasta kirjeestä ilmenee sen tällä kertaa katsoneen, ettei tämä hakemus ollut "pätevä eikä sitä voitu ottaa tutkittavaksi" siitä syystä, ettei siihen ollut liitetty asiakirjoja koskevaa vakuutusta. Riidatonta kuitenkin on, ettei tällaisen asiakirjan esittämistä vaadittu hakemuksen jättämisajankohtana.

42 Vaikka pitääkin paikkansa, että asetuksella N:o 12/97 lisättiin asetuksen N:o 2454/93 905 artiklaan säännös, jonka mukaan asiakirjoja koskeva vakuutus on liitettävä komissiolle lähetettäviin asiakirjoihin, tämä uusi säännös tuli voimaan vasta 20.1.1997, eikä sitä voitu soveltaa kantajan ensimmäiseen palauttamishakemukseen.

43 Tästä seuraa, että koska komissio on asettanut kantajan ensimmäiselle tullien palauttamishakemukselle sen tutkittavaksi ottamista koskevan uuden taannehtivan edellytyksen, se on ylittänyt sille asetuksella N:o 2454/93 annetun toimivallan, minkä lisäksi se on jättänyt ottamatta huomioon oikeusvarmuuden periaatteen.

44 Toiseksi on syytä todeta, että komission käyttöön ottama asiakirjoja koskevan vakuutuksen antamisen edellyttäminen on vain osittain asiassa France-aviation annetussa tuomiossa asetettujen vaatimusten mukainen. Tämä järjestelmä sallii vain sen, että palauttamista vaativa talouden toimija — joka ei välttämättä ole ollut mukana niiden asiakirjojen valmistelussa, jotka kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat lähettäneet komissiolle — voi varmistua siitä, että kyseinen asiakirja-aineisto on täydellinen, ja että se voi tarvittaessa lisätä siihen hyödyllisinä pitämiään tietoja. Vaikka asianomaisella onkin tämän järjestelmän ansiosta mahdollisuus tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi hallintomenettelyn ensimmäisen vaiheen aikana, joka käydään jäsenvaltiossa, sillä ei kuitenkaan millään tavoin taata puolustautumisoikeuksien noudattamista tämän menettelyn toisen vaiheen aikana, mikä tapahtuu komissiossa sen jälkeen, kun kansalliset

viranomaiset ovat toimittaneet sille asiakirjat. Asiakirjoja koskeva vakuutus esitetään nimittäin ennen kuin komissiolla on ollut tilaisuus tutkia asianomaisen tilannetta ja varsinkaan ottaa alustavasti kantaa tämän tekemään palauttamishakemukseen.

45 Asiassa France-aviation annetusta tuomiosta ilmenee kuitenkin, että oikeus tulla kuulluksi on taattava nyt esillä olevan kaltaisessa menettelyssä näiden molempien vaiheiden aikana. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut edellä mainitun tuomion 36 kohdassa, että komission on huolehdittava siitä, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset kuulevat talouden toimijaa, kun se aikoo hylätä tämän tekemän palauttamishakemuksen sillä perusteella, että tämä on syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin, vaikka toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovatkin puoltaneet palauttamista korostaen, ettei asianomainen ole syyllistynyt minkäänlaiseen laiminlyöntiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on vakiinnuttanut kantansa useissa tämän jälkeen annetuissa tuomioissa tapauksissa, joissa palauttamishakemuksen tehnyttä talouden toimijaa on voitu moittia ainoastaan huolimattomuudesta (asia T-42/96, Eyckeler & Malt v. komissio, tuomio 19.2.1998, Kok. 1998, s. II-401, 85 kohta ja asia T-50/96, Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomio 17.9.1998, s. II-3773, 68 kohta).

46 On totta, että asetuksessa N:o 2454/93 säädetään ainoastaan toisaalta asianomaisen ja kansallisten viranomaisten ja toisaalta kansallisten viranomaisten ja komission välisistä suhteista (em. asia France-aviation, tuomion 30 kohta ja em. asia Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomion 58 kohta). Kyseinen jäsenvaltio on näin ollen voimassa olevan lainsäädännön mukaan komission ainoa keskustelukumppani. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen kussakin sellaisessa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka saattaa päättyä tälle vastaiseen päätökseen, on joka tapauksessa yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä (yhdistetyt asiat C-48/90 ja C-66/90, Alankomaat ym. v. komissio, tuomio 12.2.1992, Kok. 1992, s. I-565, 44 kohta; asia C-135/92, Fiskano v. komissio, tuomio 29.6.1994, Kok. 1994, s. I-2885, 39 kohta ja asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 21 kohta). Kun otetaan huomioon, että komissiolla on harkintavalta, kun se päätöstä tehdessään soveltaa asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa säädettyä yleistä kohtuullistamislauseketta, oikeus tulla kuulluksi on sitäkin suuremmalla syyllä taattava menettelyssä, joka koskee tuontitullien peruuttamista tai palauttamista

(em. asia France-aviation, tuomion 34 kohta; em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 77 kohta ja em. asia Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomion 60 kohta).

47 Edellä esitetyistä seikoista seuraa, että menettely, jossa komissio teki riidanalaisen päätöksen, oli lainvastainen. Tämä voi aiheuttaa riidanalaisen päätöksen kumoamisen kuitenkin vain siinä tapauksessa, että on osoitettu, että menettely olisi voinut johtaa toisenlaiseen lopputulokseen, jos se olisi ollut lainmukainen (ks. tämänsuuntaisesti yhdistetyt asiat 209/78—215/78 ja 218/78, Van Landewyck v. komissio, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3125, 47 kohta; asia C-142/87, Belgia v. komissio, tuomio 21.3.1990, Kok. 1990, s. I-959, 48 kohta ja asia T-266/94, Skibsvaerftsforeningen ym. v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, s. II-1399, 243 kohta).

48 Nyt esillä olevan asian kannalta ei merkitystä ollut sillä, että komissio katsoi, ettei kantajan ensimmäinen palauttamishakemus "ollut pätevä eikä sitä voitu ottaa tutkittavaksi". Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä todennut, komissiolla oli joka tapauksessa uuden päätöksen tekemistä varten asetuksen N:o 2454/93 907 artiklassa säädetty kuuden kuukauden pituinen määräaika, joka alkoi kulua 31.5.1996 tehdystä peruuttamispäätöksestä ja joka pidentyi sillä ajalla, joka kului siihen, että kantajalla oli mahdollisuus käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi.

49 Kantaja on voinut varmistua, että komissiolle lähetetty asiakirja-aineisto oli täydellinen, ja se on voinut lisätä siihen tietoja, minkä lisäksi se on myös voinut tuoda tehokkaasti esille näkemyksensä, sillä se tunsi jo 14.11.1994 tehdystä päätöksestä ilmenevän komission väliaikaisen kannan toista hakemusta jättäessään. Kantaja on istunnossa sitä paitsi myöntänyt, että se oli voinut esittää kaiken sanottavansa ja että sen oikeutta tulla kuulluksi oli kunnioitettu tässä asiassa.

50 Näin ollen ei ole osoitettu, että menettelyn päätteeksi olisi saatettu antaa toisenlainen päätös, jos nyt todettuja lainvastaisuuksia ei olisi esiintynyt. Tästä seuraa, että ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskeva toinen kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

51 Kantaja väittää, että riidanalaisella päätöksellä loukataan luottamuksensuojan periaatetta, sillä kantajalle on komission toiminnan vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia riidanalaisten maksujen palauttamisen suhteen. Kantaja perustelee toista kanneperustetta kolmella väitteellä.

52 Ensiksi se muistuttaa komission vasta 31.5.1996 todenneen, ettei kantajan 16.5.1994 sille toimittamaa alkuperäistä palauttamishakemusta voitu ottaa tutkittavaksi asiakirjoja koskevan vakuutuksen puuttumisen vuoksi. Kantaja päättelee tämän viiveen perusteella, että sillä oli oikeus pitää tätä hakemusta pätevänä.

53 Toiseksi se katsoo, että sillä oli 14.11.1994 tehdyn peruuttamispäätöksen nojalla oikeus päätellä, että komissio ei ollut tehnyt päätöstä kantajan ensimmäisestä palauttamishakemuksesta asetuksessa N:o 2454/93 asetetussa määräajassa, ja näin ollen odottaa, että Alankomaiden viranomaiset palauttavat riidanalaiset maksut.

54 Kolmanneksi se toteaa asiassa T-89/95 vaatineensa 14.11.1994 tehdyn päätöksen kumoamista, koska sitä ei ole sääntöjenmukaisesti saatettu todistusvoimaiseksi. Kantajaa koskevan asian käsittelystä vastuussa ollut komission virkamies totesikin kantajan mukaan 4.9.1995 käydyssä puhelinkeskustelussa kantajan avustajalle, että kyseisessä päätöksessä oli todellakin muotovirhe ja että komissio oli näissä olosuhteissa valmis sopimaan asiasta. Tällä perusteella kantaja katsoo, että sillä oli perusteltu syy uskoa voittaneensa asian ja komission hyväksyvän sen palautushakemuksen.

55 Komissio kiistää tämän väittäen, ettei kantaja voinut perustellusti luottaa ensimmäisen palautushakemuksensa olevan perusteltu eikä siihen, että se tästä syystä hyväksyttäisiin.

56 Komissio korostaa peruuttaneensa 14.11.1994 tehdyn päätöksensä kohtuullisen ajan kuluessa sen jälkeen, kun se sai tiedon asiassa France-aviation annetusta tuomiosta, ja todenneensa, ettei tämän päätöksen tekomenettely ollut yhteisön oikeuden mukainen.

57 Komissio muistuttaa myös, että asiassa France-aviation annetun tuomion johdosta sen piti tehdä uusi päätös kantajan palautushakemuksesta ja huolehtia siitä, että tämä voi käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi.

58 Lopuksi komissio myöntää, että sen virkamies oli asian T-89/95 käsittelyn yhteydessä todennut, että 14.11.1994 tehtyä päätöstä ei ollut sääntöjenmukai-

sesti saatettu todistusvoimaiseksi. Sitä vastoin se kiistää sen, että tämä virkamies olisi todennut komission olevan tästä syystä valmis sopimaan asian. Komission virkamies oli 13.10.1995 käynyt toisen puhelinkeskustelun kantajan avustajan kanssa ja ilmoittanut tälle, että kyseisen päätöksen peruuttaminen riippui siitä, miten yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä oleva asia C-286/95 P, jossa oli kyse ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-37/91, ICI vastaan komissio, 29.6.1995 antamaa tuomiota (Kok. 1995, s. II-1901) koskevasta valituksesta ja joka liittyi samanlaiseen muotovirheeseen, ratkaistaisiin. Komissio oli lopulta peruuttanut tämän päätöksen muusta syystä, joka liittyi asiassa France-aviation annetussa tuomiossa asetettuihin kontradiktorisen menettelyn noudattamista koskeviin vaatimuksiin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

59 Kaikilla oikeussubjekteilla, jotka ovat sellaisessa tilanteessa, josta ilmenee, että heille on yhteisön toimielimen toiminnan vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia, on oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (asia 265/85, Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food Products v. komissio, tuomio 11.3.1987, Kok. 1987, s. 1155, 44 kohta; asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 26 kohta; asia T-203/96, Embassy Limousines & Services v. parlamentti, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. II-4239, 74 kohta ja em. asia Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomion 148 kohta). Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota, jollei yhteisön toimielin ole antanut asiassa täsmällisiä vakuutuksia (asia T-571/93, Lefebvre ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2379, 72 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 68 kohta).

60 On todettava, että kantajan esittämät seikat eivät osoita komission antaneen sille täsmällistä vakuutusta siitä, että riidanalaiset maksut tultaisiin palauttamaan sille.

61 Vaikka ensinnäkin on totta, että kantajan käsitys, jonka mukaan sen ensimmäinen palauttamishakemus voitiin ottaa tutkittavaksi, oli perusteltu (ks. edellä 41 ja 42 kohta), se ei kuitenkaan voinut päätellä tästä, että vaaditun palautuksen myöntäminen olisi perusteltua. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 36 ja 37 kohdassa todennut, komission piti näet 14.11.1994 tehdyn päätöksen peruuttamisen jälkeen aloittaa uudelleen hallinnollinen menettely ja tehdä uusi päätös sen jälkeen, kun kantajalle olisi varattu tilaisuus käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi.

62 Toiseksi kantaja ei voinut 14.11.1994 tehdyn päätöksen peruuttamisen perusteella päätellä, että komissio olisi jättänyt toimimatta säädetyssä kuuden kuukauden pituisessa määräajassa. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 38 ja 39 kohdassa todennut, komission piti nimittäin 31.5.1996 tehdyn peruuttamispäätöksen jälkeen tehdä kantajan palautushakemusta koskeva uusi päätös sen jälkeen, kun se olisi varannut tälle tilaisuuden käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi, sillä asetuksen N:o 2454/93 907 artiklassa tarkoitettu määräaika alkoi kulua peruuttamispäätöksen tekemisajankohdasta 31.5.1996.

63 Vielä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei ole osoitettu, että komissio olisi asian T-89/95 yhteydessä antanut kantajalle täsmällisen vakuutuksen siitä, että olisi sovittu sen palautushakemukseen suostuttavan. Voidaan lisäksi todeta, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisikin kumonnut 14.11.1994 tehdyn päätöksen siitä syystä, että sen todistusvoimaiseksi saattaminen ei ollut lainmukainen, komissio olisi muotovirheen korjattuaan voinut pyydettäessä tehdä uuden päätöksen (ks. tämänsuuntaisesti yhdistetyt asiat T-305/94, T-306/94, T-307/94, T-313/94, T-314/94, T-315/94, T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 20.4.1999, Kok. 1999, s. II-931, 98 kohta).

64 Tästä seuraa, että luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste on hylättävä.

Asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan rikkomista koskeva kolmas kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

65 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut asetuksen N:o 1430/79 13 artiklaa katsoessaan, ettei riidanalaisten maksujen palauttaminen ollut tämän säännöksen nojalla perusteltua, vaikka tämän säännöksen molemmat soveltamisedellytykset täyttyvät tässä asiassa.

66 Komissio kiistää tämän väitteen viitaten asiassa France-aviation annetun tuomion 34 kohtaan ja toteaa, että sille annetaan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa laaja harkintavalta ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tästä syystä puuttua ainoastaan ilmeisiin arviointivirheisiin. Komissio ei nyt esillä olevassa asiassa kuitenkaan ole tehnyt virheitä. Se lisää, että vaikka tämän säännöksen soveltamisedellytykset täyttyisivät, verovelvollisella ei ole automaattista oikeutta saada palautusta.

— Erityistilanteen olemassaolo

67 Kantaja vetoaa kahteen seikkaan, joiden perusteella komission olisi pitänyt todeta, että kyseessä on asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettu erityistilanne.

68 Ensiksi se korostaa, että riidanalaisten seikkojen tapahtuma-aikaan noudatetussa Alankomaiden oikeudessa tuontitullien palauttamiselle oli asetettu kolmen vuoden ja maatalousmaksujen palauttamiselle 30 vuoden pituinen vanhentumisaika. Sitä vastoin yhteisön tullioikeuden mukainen vanhentumisaika on molemmissa tapauksissa kolme vuotta (tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 2 artikla; EYVL L 197, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1697/79). Se täsmentää, että jos kolmen vuoden vanhentumisaikaa olisi sovellettu nyt esillä olevassa asiassa, kantajaa ei enää olisi voitu vaatia maksamaan riidanalaisia maksuja. Se huomauttaa myös, että toisin kuin yhteisön tullioikeudessa, Alankomaiden oikeudessa säädetään, että toimeksiantaja ja toimeksisaaja vastaavat yhteisvastuullisesti tuontitullien maksamisesta, kun taas ainoastaan toimeksisaaja on vastuussa maatalousmaksujen maksamisesta. Kantaja on istunnossa täsmentänyt, etteivät Alankomaiden viranomaiset voineet missään tapauksessa kantaa riidanalaisia maksuja Ruvalta, koska tämä yhtiö oli tällä välin tullut maksukyvyttömäksi ja asetettu konkurssiin. Samoista syistä kantaja ei ollut voinut vaatia maksuja Ruvalta. Yhteisön on viime kädessä vastattava tämän konkurssin seurauksista.

69 Sitten kantaja toteaa, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädetään niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä kansalliset viranomaiset voivat jättää jälkikäteen kantamatta perimättä jääneet tuonti- tai vientitullit. Se täsmentää, että oikeuskäytännön mukaan nämä edellytykset täyttyvät, jos "talouden toimija osoittaa, ettei hän tiennyt eikä hänen olisi pitänytkään tietää, että ainoat seikat, jotka hän kohtuudella saattoi tuntea tai saada tietoonsa ja näin ollen merkitä tulli-ilmoitukseen, eivät pitäneet paikkansa tai olivat epätäydellisiä" (asia C-348/89, Mecanarte, tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. I-3277, 29 kohta).

70 Lisäksi kantaja toteaa, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-250/91, Hewlett Packard France, 1.4.1993 antamassaan tuomiossa (Kok. 1993, s. I-1819, 46 kohta) todennut, että asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa ja asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjä soveltamisedellytyksiä on tarkas-

teltava yhdessä. Se päättelee tästä, että komissiolla on velvollisuus hyväksyä asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan perusteella tehty palautushakemus, jos hakija vetoaa seikkoihin, jotka ovat samanlaisia asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan soveltamiseksi hyväksyttyjen seikkojen kanssa.

71 Kantajan mukaan nyt esillä olevassa asiassa on kyse tällaisista seikoista. Alankomaiden viranomaiset ovat kantajan mukaan kiistattomasti todenneet, että kantaja oli tulli-ilmoituksessaan antanut Ruvan toteuttamiin tuonteihin liittyvät tiedot vilpittömässä mielessä. Lisäksi kantaja oli tulli-ilmoituksissaan ilmoittanut kaikki ne tiedot, jotka se saattoi tuntea tai saada tietoonsa. Laatiessaan ilmoituksiaan se oli toimittanut Ruvan laatimat laskut tietyille viranomaisille eivätkä nämä olleet missään vaiheessa epäilleet niihin merkittyjen summien paikkansapitävyyttä. Alankomaiden viranomaiset olivat todenneet Ruvan menetelleen vilpillisesti vasta sellaisten perinpohjaisten tutkimusten jälkeen, joiden suorittamiseen kantajalla ei ollut mahdollisuuksia. Koska kantajalla ei ollut oikeutta saada tietoja Ruvan kirjanpidosta, se ei olisi edes voinut aineellisesti tarkistaa tämän yhtiön laskuissa olevia summia.

72 Komissio toteaa kantajan väittävän virheellisesti, että tuontitulleja ja maatalousmaksuja kohdellaan samalla tavoin yhteisön tullilainsäädännössä. Se toteaa tältä osin, että vaikka näitä kahta tullimuotoa ei asetuksen N:o 1697/79 2 artiklassa millään tavoin erotetakaan toisistaan, tämän asetuksen 3 artiklassa säädetään sitä vastoin, että jos rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täyttävästä teosta seuraa, että toimivaltaiset viranomaiset eivät ole voineet määrittää tullin tarkkaa määrää, kantamatta jääneet tullit kannetaan jäsenvaltioiden tätä koskevien säännösten mukaisesti. Se korostaa myös yhteisöjen tuomioistuimen katsoneen, että asetuksen N:o 1697/79 3 artiklan säännöksiä on tulkittava ottaen huomioon kansallinen oikeus (asia C-273/90, Meico-Fell, tuomio 27.11.1991, Kok. 1991, s. I-5569, 12 kohta). Näillä perusteilla se katsoo, että eri säädösten välisen epäyhdenmukaisuuden olemassaolo on normaalia ja etteivät ne tästä syystä aiheuta asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettua erityistilannetta.

73 Komissio kiistää lisäksi sen, että se, että Ruvan laatimat laskut olivat väärennettyjä, voisi saada aikaan sellaisen erityistilanteen, jossa riidanalaisten maksujen palauttaminen olisi perusteltua. Se muistuttaa, että oikeuskäytännön mukaan vilpittömässä mielessä olevan tuojan on maksettava tavaran tuonnista aiheutuvat tullit, jos viejä on syyllistynyt tullirikkomukseen (asia C-97/95, Pascoal & Filhos, tuomio 17.7.1997, Kok. 1997, s. I-4209, 55—61 kohta). Sen kuuluu kantaa riski siitä, että tullit kannetaan jälkikannossa ja varautua ennakolta tällaisiin riskeihin ottamalla sopimuksiinsa sellaisia määräyksiä, jotka ovat tarpeen tällaisen riskin torjumiseksi (yhdistetyt asiat C-153/94 ja C-204/94, Faroe Seafood ym., tuomio 14.5.1996, Kok. 1996, s. I-2465, 114 kohta ja em. asia Pascoal & Filhos, tuomion 60 kohta). Komissio täsmentää, että jollei näin olisi, tuojalla ei olisi syytä tarkistaa niiden tietojen paikkansapitävyyttä, jotka viejä antaa vientivaltion viranomaisille, eikä viejän vilpitöntä mieltä, ja että tästä seuraisi väärinkäytöksiä (em. asia Pascoal & Filhos, tuomion 57 kohta).

— Vilpillisen menettelyn ja ilmeisen huolimattomuuden puuttuminen

74 Kantaja väittää, ettei sitä voida moittia minkäänlaisesta vilpillisestä menettelystä nyt esillä olevassa asiassa, sillä se ei millään tavoin sekaantunut Ruvan laskujen väärentämiseen. Se ei myöskään ole toiminut ilmeisen huolimattomasti, sillä se ei ollut voinut mitenkään laskuista havaita, että ne olivat väärennettyjä (em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 141 ja 142 kohta). Komissio on rikkonut asetuksen N:o 1430/79 13 artiklaa, koska se on jättänyt nämä seikat huomioon ottamatta riidanalaisessa päätöksessä.

75 Komissio korostaa, että riidanalaisten maksujen palauttaminen ei voi perustua pelkästään kantajan vilpillisen menettelyn tai ilmeisen huolimattomuuden puuttumiseen. Kantajan olisi pitänyt lisäksi osoittaa, että asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettu erityistilanne on olemassa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

76 Aluksi on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan asetuksen N:o 1430/79 13 artikla on yleinen kohtuullistamislauseke, joka on tarkoitettu kattamaan muut kuin sellaiset käytännössä kaikkein yleisimmin esiintyvät tilanteet, joista voitiin asetuksen antamishetkellä antaa erityislainsäädäntöä (asia 283/82, Papierfabrik Schoellershammer, tuomio 15.12.1983, Kok. 1983, s. 4219, 7 kohta; asia 58/86, Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, tuomio 26.3.1987, Kok. 1987, s. 1525, 22 kohta; asia C-446/93, SEIM, tuomio 18.1.1996, Kok. 1996, s. I-73, 41 kohta ja em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 132 kohta).

77 Kyseinen säännös on tarkoitettu sovellettavaksi erityisesti silloin, kun ne olosuhteet, jotka kuvaavat talouden toimijan ja viranomaisten välistä suhdetta, ovat sellaiset, ettei olisi kohtuullista antaa tämän toimijan kärsiä vahinkoa, jota hänelle ei tavallisesti olisi aiheutunut (em. asia Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, tuomion 22 kohta ja em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 132 kohta).

78 Asetuksen N:o 1430/79 13 artiklaa soveltaessaan komissiolla on harkintavaltaa (em. asia France-aviation v. komissio, tuomion 34 kohta) ja sillä on tätä valtaa käyttäessään velvollisuus verrata yhteisön tullisäännösten noudattamisen varmistamista koskevaa intressiä vilpittömässä mielessä toimineen talouden toimijan intressiin olla kärsimättä tavanomaisen kaupallisen riskin ylittävää vahinkoa (em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 133 kohta).

— Erityistilanteen olemassaolo

79 Kantajan ensimmäiseksi mainitseman seikan osalta on todettava, että asetuksen N:o 1697/79 3 artiklassa säädetään nimenomaisesti, että "jos toimivaltaiset

viranomaiset toteavat, että rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täyttävä teko on johtanut siihen, etteivät ne ole voineet määrittää kyseisistä tavaroista lain mukaan kannettavien tuonti- tai vientitullien tarkkaa määrää — — kantamatta jääneet tullit — — kannetaan jäsenvaltioissa voimassa olevien tätä koskevien säännösten mukaisesti". * Koska tässä säännöksessä tarkoitetun tilanteen osalta on nimenomaisesti säädetty, että tullien kantaminen tapahtuu kansallisessa oikeudessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, kansallinen lainsäädäntö ja muissa tilanteissa sovellettava yhteisön tullilainsäädäntö voivat tosiasiallisesti olla keskenään epäyhdenmukaisia.

80 Tällainen epäyhdenmukaisuus on objektiivinen tilanne, johon voivat joutua ketkä tahansa talouden toimijat, joten sitä ei voida pitää edellä mainitussa 13 artiklassa tarkoitettuna erityistilanteena (ks. em. asia Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons, tuomion 22 kohta).

81 Kantajan esittämää perustelua, jonka mukaan riidanalaisten maksujen periminen Ruvalta ei ollut mahdollista, koska tämä yhtiö oli tällä välin tullut maksukyvyttömäksi, ei voida hyväksyä. Tältä osin riittää, kun huomautetaan, ettei asetuksen N:o 1430/79 13 artiklalla pyritä mitenkään suojelemaan tulliasioitsijaa sen asiakkaan konkurssitilanteessa (ks. tämänsuuntaisesti asia 98/83, Van Gend & Loos v. komissio, tuomio 13.11.1984, Kok. 1984, s. 3763, 16 kohta).

82 Toistakaan kantajan esittämää väitettä, jonka mukaan edellä mainitussa 13 artiklassa tarkoitettu erityistilanne olisi olemassa, koska Ruvan kantajalle toimittamat laskut olivat väärennettyjä, ei voida hyväksyä. Komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että tällainen tilanne kuuluu niihin ammatillisiin riskeihin, joita tulliasioitsijalle aiheutuu tämän toiminnan luonteen vuoksi.

* — Suomennettu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska EYVL:ssä ei ole julkaistu suomenkielistä tekstiä.

83 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sitä seikkaa, että asianomaiset esittävät, vaikkakin vilpittömässä mielessä, asiakirjoja, joiden jälkikäteen todetaan sisältäneen väärennettyjä tai paikkansapitämättömiä tietoja, ei sellaisenaan voida pitää sellaisena erityistilanteena, jossa tuontitullien peruuttaminen tai palauttaminen olisi perusteltua (em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 162 kohta). Tulliasioitsija vastaa harjoittamansa toiminnan luonteen vuoksi tuontitullien maksamisesta ja tulliviranomaisille esittämiensä asiakirjojen lainmukaisuudesta (em. asia Van Gend & Loos v. komissio, tuomion 16 kohta), eikä sen asiakkaiden epäasianmukaisesta toiminnasta aiheutuvia haitallisia seurauksia voida panna yhteisön kannettaviksi. Tältä osin on katsottu, että erityistilanteena ei voida pitää tilannetta, jossa sittemmin pätemättömiksi osoittautuneet alkuperätodistukset olivat niihin merkittyjen maiden tulliviranomaisten antamia. Tällainen tilanne kuuluu tulliasioitsijan toiminnalle ominaisiin ammatillisiin riskeihin.

84 Kantaja tyytyy nyt esillä olevassa asiassa vain väittämään olleensa vilpittömässä mielessä esittäessään väärennettyjä asiakirjoja tulliviranomaisille. Se ei ole näyttänyt toteen seikkoja, joiden nojalla voitaisiin katsoa, että kyseinen vilpillinen menettely ylittää sellaisen tavanomaisen kaupallisen riskin, joka sen on kannettava.

85 Niiden yhtäläisyyksien osalta, joita kantaja väittää olevan asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan ja asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdan välillä, on todettava, että vaikka yhteisöjen tuomioistuin onkin katsonut, että näillä kahdella säännöksellä pyritään samaan päämäärään eli rajoittamaan tuontitullien tai vientitullien jälkikäteinen maksaminen tilanteisiin, joissa tällainen maksaminen on perusteltua ja yhteensopivaa luottamuksensuojan periaatteen kaltaisen perustavanlaatuisen periaatteen kanssa, se ei ole katsonut, että nämä kaksi säännöstä olisivat yhteneväiset. Se on ainoastaan todennut, että asetuksen N:o 1697/79 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu toimivaltaisten viranomaisten virheen havaittavuus vastaa asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettua ilmeistä huolimattomuutta tai vilpillistä menettelyä, joten viimeksi mainitun säännöksen soveltamisedellytyksiä on arvioitava edellä mainitussa 5 artiklan 2 kohdassa säädetyt soveltamisedellytykset huomioon ottaen (em. asia Eyckeler & Malt v. komissio, tuomion 136 ja 137 kohta).

86 Komissio ei siis ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että kantajan esittämät seikat eivät olleet sellaisia, että asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitetun erityistilanteen olisi voitu katsoa olevan olemassa.

— Vilpillisen menettelyn ja ilmeisen huolimattomuuden puuttuminen

87 Asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan sanamuodosta ilmenee, että sen soveltaminen edellyttää, että kaksi edellytystä, jotka ovat erityistilanteen olemassaolo ja ilmeisen huolimattomuuden sekä vilpillisen menettelyn puuttuminen, täyttyvät samanaikaisesti, joten jos toinen edellytyksistä jää täyttymättä, tullien palauttamisesta on kieltäydyttävä (asia T-75/95, Günzler Aluminium v. komissio, tuomio 5.6.1996, Kok. 1996, s. II-497, 54 kohta).

88 Riidanalaisessa päätöksessään komissio on katsonut, että palautushakemus ei ollut perusteltu siitä syystä, että kantaja ei ollut näyttänyt toteen asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitetun erityistilanteen olemassaoloa. Komissiolla ei tästä syystä ollut velvollisuutta tutkia kantajan vilpillisen menettelyn ja ilmeisen huolimattomuuden puuttumiseen liittyvän toisen edellytyksen täyttymistä.

89 Edellä esitetystä seuraa, ettei asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan rikkomiseen nojautuva kolmas kanneperuste ole perusteltu.

Perusteluvelvollisuuden rikkomiseen perustuva neljäs kanneperuste

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

90 Kantaja väittää, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat kahdella tavalla puutteelliset. Siinä ei ensinnäkään mainita niitä syitä, joiden vuoksi komissio on katsonut, ettei ensimmäinen palautushakemus ollut pätevä ja että se saattoi tehdä tätä hakemusta koskevan uuden päätöksen. Riidanalaisessa päätöksessä todetaan ainoastaan, että tämä hakemus "ei täyttänyt vaadittuja edellytyksiä". Kantaja käsitti, että näillä "edellytyksillä" tarkoitettiin asiakirjoja koskevaa vakuutusta, vasta lukiessaan komission 4.6.1996 päivättyä Alankomaiden viranomaisille osoitettua kirjettä. Jos nämä viranomaiset eivät olisi toimittaneet kantajalle tämän kirjeen jäljennöstä, se ei olisi koskaan kyennyt puolustamaan etujaan nyt vireillä olevassa oikeudenkäynnissä. Toiseksi riidanalaisessa päätöksessä ei mainita niitä syitä, joiden vuoksi asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettuna erityistilanteena ei voida pitää sitä, että Alankomaiden oikeudessa säädetään tuontitullien ja maatalousmaksujen kantamiselle eripituiset vanhentumisajat. Koska yhteisöjen tuomioistuimet eivät ole milloinkaan tutkineet tullien ja maksujen kantamista koskeviin syrjiviin vanhentumisaikoihin liittyvää kysymystä, komission olisi tältä osin pitänyt perustella arviointiaan.

91 Komissio kiistää tämän väittäen, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat riittävät. Ensinnäkin siitä ilmenee selkeästi, että 14.11.1994 tehty päätös oli peruutettu asiassa France-aviation annetun tuomion johdosta sillä perusteella, että kantajalla ei ollut ollut mahdollisuutta käyttää oikeuttaan tulla kuulluksi päätöksentekomenettelyn kuluessa. Toiseksi koska komissio ei ole toimivaltainen muuttamaan eikä kommentoimaan niitä määräaikoja, joita jäsenvaltiot ovat säätäneet jälkikannolle niissä tapauksissa, joissa on tehty rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täyttäviä tekoja, riidanalaisessa päätöksessä voitiin ainoastaan todeta, että erilaisia määräaikoja oli olemassa ja ettei näitä eroavuuksia voitu pitää sellaisena erityistilanteena, jonka perusteella riidanalaiset maksut olisi voitu palauttaa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

92 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY:n perustamissopimuksen 190 artiklassa (josta on tullut EY 253 artikla) edellytetyissä perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiaan, ja siten, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluissa ei kuitenkaan tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia. Tutkittaessa sitä, ovatko päätöksen perustelut näiden edellytysten mukaisia, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. mm. yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993, Kok. 1993, s. I-3873, 31 kohta ja asia T-195/97, Kia Motors ja Broekman Motorships v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2907, 34 kohta).

93 Kantajan esittämä ensimmäinen väite on täysin perusteeton. Kuten se itsekin myöntää, se sai tiedon 4.6.1996 päivätystä kirjeestä, jolla komissio ilmoitti Alankomaiden tulliviranomaisille, että jotta hakijan oikeus tulla kuulluksi taattaisiin, palautus- tai peruuttamishakemukseen on liitettävä asianomaisen allekirjoittama asiakirjoja koskeva vakuutus, jossa hän ilmoittaa, että hän on saanut tiedon asiakirjoista ja ettei hänellä ole niihin mitään lisättävää. Komissio ilmoitti tässä kirjeessä myös, ettei ensimmäinen palautushakemus ollut "pätevä eikä sitä voitu ottaa tutkittavaksi", koska siinä ei ollut asiakirjoja koskevaa vakuutusta. Alankomaiden viranomaiset selvittivät kantajalle samat asiat 30.12.1996 päivätyssä kirjeessä. Näin ollen kantajan oli pakko ymmärtää, että niillä "vaadituilla edellytyksillä", joihin riidanalaisessa päätöksessä viitattiin, tarkoitettiin asiakirjoja koskevaa vakuutusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa lisäksi, että sekä näissä kahdessa kirjeessä että riidanalaisessa päätöksessä ilmoitettiin selkeästi, että 14.11.1994 tehty päätös oli peruutettu asiassa France-aviation annetun tuomion johdosta siitä syystä, ettei kantajan oikeutta tulla kuulluksi ollut varmistettu hallinnollisen menettelyn aikana, ja että näin meneteltiin, vaikka riidanalaisesta päätöksestä oli nostettu kumoamiskanne.

94 On myös syytä todeta, että riidanalaisesta päätöksestä ilmenee nimenomaisesti, että jos rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täyttäviä tekoja on tehty, tullien jälkikanto suoritetaan kansallisessa oikeudessa säädetyissä määräajoissa, joten eroavuuksia voi esiintyä eikä tämä aiheuta asetuksen N:o 1430/79 13 artiklassa tarkoitettua erityistilannetta. Tästä selityksestä ilmenee riittävän hyvin, että komissio katsoo, että toisistaan poikkeavat kansalliset järjestelmät ovat tällä alalla oikeudellinen tosiasia, joka koskee yleisesti ja objektiivisesti asianomaisia toimijoita, ja että kantajan tilanne ei siis ole millään tavoin erityinen.

95 Edellä esitetystä seuraa, ettei perusteluvelvollisuuden rikkomista koskeva kanneperuste ole perusteltu.

96 Tästä seuraa, että kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

97 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on komission vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.**

Cooke García-Valdecasas Lindh

Julistettiin Luxemburgissa 18 päivänä tammikuuta 2000.

H. Jung
kirjaaja

R. García-Valdecasas
viidennen jaoston puheenjohtaja